

LBRIS | We know books

**KATE
MORTON
GRĂDINA
UITATĂ**

Traducere din engleză de
Sînziana Dragoș

HUMANITAS
fiction

1

Londra, 1913

Era întuneric acolo unde stătea ghemuită, dar fetița făcea ce i se spusese. Doamna o pusese să aștepte, căci nu se aflau încă în siguranță și trebuiau să tacă chitic. Era doar un joc, un fel de de-a v-ați ascunselea.

Fetița ciulea urechile, ascunsă după butoaiele de lemn. Începu să ticluiască ceva în minte, așa cum o învățase tati. Prin preajmă și mai departe, se auzeau strigăte bărbătești, probabil ale marinarilor, se gândea ea. Voci aspre, tari, încărcate de vuietul și sarea mării. Din depărtare răzbăteau șuieratul sirenelor de vapor, țigănelul ascuțit al fluierelor, pleoscăitul ramelor și undeva în fundal se auzea croncănitul pescărușilor cenușii, cu aripile-ntinse, care înghițeau dogoarea mocnită a soarelui.

Doamna aceea o să se întoarcă, așa spusese, și fetița abia o aștepta. Stătea acolo de destul timp, soarele străbătuse cerul și îi încălzea acum genunchii și rochița cea nouă. Își încorda auzul să surprindă fâșâitul fustei, când se va târi pe puntea de lemn. Să-i audă zgomotul tocurilor, grăbindu-se mereu, așa cum mama ei nu făcea niciodată. Unde o fi mama? se mira fetița, cu nepăsarea obișnuită a copiilor răsfățați. Și când o să vină? Și se mai întreba unde o fi doamna. Știa bine cine era, o auzise pe bunica vorbind despre ea. Îi spuneau Autoarea și locuia în căsuța de la marginea moșiei, dincolo de labirint. Dar fetița nu trebuia să știe. I se interzisese să se joace pe lângă labirint. Mama și bunica îi spusese că e periculos să meargă prea aproape de malul stâncos. Dar, uneori, când n-o vedea nimeni, ei îi plăcea să facă lucruri interzise.

Puzderie de fire de praf jucau în raza de lumină care se furișa printre butoale. Fetița a zâmbit, și doamna, malul stâncos, labirintul, mama i-au fugit din minte. A întins un deget, încercând să prindă unul dintre firele de praf și-a izbucnit în râs, văzând cum acestea se apropie și-o zbughesc apoi cât colo.

Zgomotele din jurul ascunzătorii se schimbau. Auzea acum vânzoleală și mișcare, voci emoționate. Fetița și-a apropiat fața de raza de lumină, sprijinind-o de lemnul rece al butoiului, încercând să deslușească ce se întâmplă pe punte.

Picioare, pantofi, dantele de jupoane. Fâșii de serpentine de hârtie colorată zburau încoace și-ncolo. Pescăruși vicleni pândeau puntea în căutare de firimituri.

S-a simțit un zvâcnet și barca uriașă a scos un muget lung, din adâncul măruntaielor. Vibrațiile au pătruns scândurile punții, străbătând-o până în vârful degetelor. După o clipă de așteptare, în care s-a pomenit ținându-și răsuflarea, sprijinită în palme, barca s-a clătinat din nou și s-a desprins de chei. Sirena a început să sune, și de pe mal au răzbătut chiuituri și strigăte:

— Drum bun!

Și-au pornit. Spre America, spre un loc ce se chema New York, unde se născuse tati. De o vreme, îi tot auzise vorbind în șoaptă, mama îmboldindu-l pe tati să plece cât mai iute, căci nu mai puteau aștepta.

Fetița a izbucnit din nou în râs, barca luneca pe apă ca o balenă uriașă, precum Moby Dick din povestea pe care tatăl ei i-o citea adesea. Mamei nu-i plăcea să-l audă citindu-i astfel de povești. Spunea că erau prea înspăimântătoare și că îi băga în cap idei pe care nu le mai putea scoate pe urmă. Și ori de câte ori mama spunea lucruri dintr-astea, tati o săruta pe frunte și-i spunea că are dreptate, promițându-i că o să aibă grijă data viitoare. Dar continua să-i spună fetei povești cu balena cea mare. Și altele din cartea de povești, care îi plăceau ei cel mai mult, despre hârca oarbă, fecioarele orfane și lungi călătorii peste mări și țări. Și aveau grijă să nu afle mama, să rămână taina lor.

Și-așa a înțeles că trebuiau să aibă secrete față de mama. Ea nu se simțea bine, fusese suferindă încă înainte de nașterea fetei. Bunica îi spunea mereu să fie cuminte, amintindu-i că, dacă o va supăra, i se va întâmpla ceva groaznic și asta numai din pricina ei. Fetița își iubea

mama și nu voia s-o întristeze, nu voia să i se întâmple nimic groaznic. Așa că păstra secrete, cum ar fi poveștile, joaca lângă labirint și momentele când tati o dusesse să o vadă pe Autoare în căsuța de la capătul moșiei.

— Aha! îi răsună o voce chiar lângă ureche. Te-am găsit!

Butoiul fu împins într-o parte și fetița își strânse pleoapele ferindu-se de soarele puternic, clipind până când stăpânul vocii s-a mișcat, așezându-se în calea luminii. Era un băiat mare, de vreo opt, nouă ani, își închipuia ea.

— Da' tu nu ești Sally!

Fetița a scuturat din cap.

— Cine ești?

Nu trebuia să spună nimănui cum o cheamă. Așa era jocul pe care îl jucau ea și cu doamna.

— Ei?

— E secret!

— Da' de ce? a întrebat el și-a strâmbat din nas, iar pistruii i s-au strâns la un loc.

Ea a ridicat din umeri. Nu trebuia să pomenească despre doamnă, tati îi aducea mereu aminte.

— Și-atunci Sally unde e? a întrebat băiatul nerăbdător, uitându-se în dreapta și-n stânga. A luat-o pe-acolo, zău dacă nu!

Din josul punții s-a auzit un chicotit și tropăitul unor tălpi care o luau la goană. Chipul băiatului s-a luminat.

— Iute, că-mi scapă! a exclamat el, rupând-o la fugă.

Fetița și-a scos capul de după butoi, privindu-l cum dispăre prin mulțime gonind după o învolburare de jupoane albe.

O mâncau tălpile să o rupă și ea la fugă după ei.

Dar doamna îi spusese să aștepte.

Băiatul se-ndepărtă, ocolind un bărbat truș, cu mustața ceruită, făcându-l să se strâmbă în așa fel, încât trăsăturile feței i se mișcă către mijlocul acesteia, asemenea unei familii speriate de crabi.

Fetița a izbucnit în râs.

Poate că și asta făcea parte din același joc. Doamna i se părea mai mult copil decât oricare dintre adulții pe care-i cunoștea. Poate că se juca și ea.

Fetița a ieșit tiptil din dosul butoiului și s-a ridicat încet. Îi amortise piciorul stâng de tot și-acum simțea numai ace în el. A stat un pic așteptând să-i treacă, privind cum băiatul dă colțul și se face nevăzut.

Apoi, fără să șovăie nici o clipă, a luat-o după el, tropăind din picioare, cu inima cântându-i în piept.

2

Brisbane, 1930

Până la urmă, au sărbătorit ziua de naștere a lui Nell în clădirea Foresters, de pe Latrobe Terrace. Hugh propusese noul salon de dans din oraș, dar Nell, ca și mama ei, spusese că era o prostie să cheltuiască atât de mult, mai ales în vremuri grele ca acelea. Hugh s-a învoit, dar s-a consolatat insistând să comande la Sydney dantela aceea specială din care știa că i-ar plăcea să-și facă rochia. Ideea asta i-o băgase în cap Lil, înainte de a se prăpădi. Se aplecase spre el, apucându-i mâna și arătându-i reclama din ziar, cu adresa din strada Pitt, spunându-i cât de fină era dantela aceea și cât de mult ar fi însemnat pentru Nellie, chiar dacă atunci părea extravagantă, dar că mai apoi, ar putea fi transformată în rochie de mireasă, la timpul potrivit. Și i-a zâmbit ca și când ar mai fi avut șaisprezece ani și i-ar fi luat cu totul mințile.

Lil și Nell lucrau de-acum de câteva săptămâni la rochia pentru majorat. Seara, după ce Nell se întorcea acasă de la chioșcul de ziare și terminau ceaiul, fetele mai mici se ciorovăiau leneș în verandă, iar țânțarii erau atât de numeroși în aerul umed al înserării, că te înnebuneau cu zumzăitul, ea își lua coșulețul de cusut și-și așeza scaunul la marginea patului mamei sale. Și le auzea uneori râzând de întâmplările de la chioșcul de ziare: vreo ciondăneală pe care Max Fitzsimmons o avusese cu vreun mușteriu, ultima suferință de care se plângea doamna Blackwell, năzbâtiile gemenilor lui Nancy Brown. El adăsta în dreptul ușii, umplându-și pipa cu tutun, ascultând cum Nell povestea în șoaptă, topită de plăcere, ceva ce îi spusese Danny. Despre casa pe care promisese că o să i-o cumpere după ce se vor căsători sau despre mașina pe care pusese ochii și pe care taică-său spera că o s-o

poată lua pe nimica toată – un Mixmaster de ultimul tip, de la magazinul McWhirter.

Lui Hugh îi plăcea Danny, nici n-ar fi putut să-și dorească ceva mai bun pentru Nell, văzându-i nedespărțiți de când se cunoscuseră. Uitându-se la ei, Hugh își amintea primii lui ani cu Lil. Erau fericiți ca păsările cerului atunci când viitorul se-ntindea nestingherit înaintea lor. Și avuseseră o căsnicie fericită. Avuseseră și momente de încercare, la început, înainte de apariția fetelor, dar, una peste alta, toate ieșiseră bine...

Cu pipa umplută, nu mai avea nici o scuză să rămână acolo, așa că trecu mai departe, găsindu-și un loc tihnit în celălalt capăt al verandei din față, un loc întunecat unde să stea în liniște, atât cât era posibil într-o casă plină de fete zglobii, una mai șturlubatică decât cealaltă. Doar el și pliciul de insecte de pe balustradă, pentru cazurile când țăntarii se apropiau prea tare. Și-apoi se cufunda în gândurile care-l năpădeau neconținut, despre taina pe care o păstrase în tot acest timp.

Își dădea seama că venise vremea. Apăsarea pe care încercase s-o evite începuse să-și facă simțită prezența. Ea avea aproape douăzeci și unu de ani, era de-acum o femeie matură, gata să-și înceapă propria viață, logodită, în prag de căsătorie. Se cuvenea să cunoască adevărul.

Știa ce o să zică Lil și de aceea nici nu-i mărturisise nimic despre asta. Ultimul lucru pe care l-ar fi vrut era s-o supere pe Lil, s-o facă să-și petreacă ultimele zile încercând să-l descurajeze, așa cum făcuse de atâtea ori în trecut.

Uneori, pe când se căznea să-și caute cuvintele cu care să-i facă această mărturisire, Hugh se pomenea dorindu-și să fi fost vorba de oricare altă fiică a sa. Și se blestema apoi, recunoscând că ea era preferata lui.

Dar Nellie fusese întotdeauna specială, deosebită de celelalte. Mai inteligentă, plină de imaginație. Semăna mai mult cu Lil, se gândea el adesea, deși nu era cu puțință una ca asta.

*

Atârnaseră de bârne panglici – albe ca rochia și roșii ca părul ei. Poate că sala veche de lemn n-avea strălucirea clădirilor noi de

cărămidă din oraș, dar o aranjaseră destul de frumos. Mai în spate, lângă scenă, cele patru surori ale lui Nell așezaseră o masă pentru dăruri și începuse deja să se formeze o grămadă considerabilă. Câteva doamne de la biserică își uniseră forțele să pregătească câte ceva de mâncare, iar Ethel Mortimer chinuia pianul cu niște cântece romantice de pe vremea războiului.

La început băieții și fetele se adunaseră stânjeniți în grupuri pe lângă pereți, dar pe măsură ce muzica se întetea și băieții mai curajoși se încălzeau, au început să se formeze perechi și să iasă pe ringul de dans. Surorile mai mici au privit cu jind la ele, până când au fost trimise să ajute la căratul tăvilor cu sendvișuri din bucătărie.

Când a venit momentul discursurilor, obrajii erau îmbujorați și pantofii scâlciați deja. Marcie McDonald, soția preotului, a lovit într-un pahar și toți s-au întors către Hugh, care a despăturit o bucățică de hârtie scoasă din buzunarul de la piept. Și-a dres glasul și și-a trecut mâna prin părul care mai purta încă urma pieptănului. Nu-i plăcuse niciodată să vorbească în public. Era genul de om care prefera să-și vadă singur de treabă, să-și țină părerile pentru sine, lăsându-i bucuros pe alții să se exprime cu voce tare. Totuși, doar o dată îți ajungea fiica la majorat și era de datoria lui să facă cunoscut acest lucru. El fusese întotdeauna un adept al respectării regulilor, în cele mai mult cazuri, oricum.

A zâmbit când unul dintre colegii lui din port a scos un chiot, apoi și-a strâns hârtiuța în mână și-a tras adânc aer în piept. A citit pe rând toate punctele de pe lista scrisă cu litere negre, mărunte: cât de mândri fuseseră de Nell el și cu maică-sa, cât de binecuvântați se simțiseră când a apărut ea, cât de mult îl iubeau pe Danny. Lil fusese foarte fericită să afle despre logodnă înainte de a se prăpădi.

Când a pomenit de moartea timpurie a soției sale, ochii au început să i se umezească și a amuțit. A tăcut o vreme, plimbându-și privirile pe chipurile prietenilor, ale fetelor sale, oprindu-se o clipă pe al lui Nell, care zâmbea în timp ce Danny îi sușotea ceva la ureche. Și cum un nor a părut să-i traverseze fruntea, lumea se aștepta să urmeze un anunț important, dar a trecut, chipul i s-a luminat din nou și și-a vârât hârtiuța în buzunar. Venise vremea să mai aibă încă un bărbat în familie, a continuat el zâbind, să mai echilibreze forțele.

Doamnele din bucătărie s-au repezit apoi să împartă oaspeților sendvișuri și cești de ceai, iar Hugh a hălăduit o vreme printre ei – cu o ceașcă și o farfurioară pe care i le dăduse una dintre doamne – lăsându-i să-l bată pe umăr și să-i spună: „Bravo, bine ai mai vorbit, prietene!“ Discursul ieșise bine și totuși nu se putea relaxa. Bătăile inimii i se întetiseră și asuda, deși nu era zăpușeală.

Știa bine de ce se ntâmpla una ca asta. Îndatoririle din seara aceea nu se terminaseră. Și când a zărit-o pe Nell că se strecoară singură pe ușă spre palierul micuț, și-a spus că atunci era momentul potrivit. Și-a dres glasul, a așezat ceașca de ceai pe masa de cadouri și a ieșit din zumzetul înfierbântat al camerei în aerul rece al nopții.

Nell stătea lângă trunchiul verde-argintiu al unui eucalipt singuratic. Cândva, îi trecu lui Hugh prin minte, toată coasta era plină de eucalipti, cu golfuri de-o parte și de alta. Ce priveliște grozavă o fi fost în nopțile cu lună plină, cu mulțimea aia de trunchiuri fantomatice!

Uite, cum încerca să tot amâne! Chiar și acum încerca să scape de răspundere, dădea dovadă de slăbiciune.

O pereche de lilieci au străbătut pe tăcute cerul întunecat, iar el înainta pe treptele șubrede de lemn, prin iarba plină de rouă.

Nell îl auzise venind – sau, mai bine spus, îl simțise – căci se întorsese spre el, zâmbindu-i pe măsură ce se apropia.

Se gândea la mama, i-a spus când a ajuns lângă ea, și se întreba în care stea o fi acum, uitându-se la ei.

Lui Hugh îi venea să plângă auzind-o. Altă treabă n-avusese decât s-o pomenească pe Lil tocmai acum. Să-i aducă aminte că îi supraveghea, mânioasă pe el pentru ce avea de gând să facă. Parcă îi și auzea vocea, toate vechile certuri...

Dar el hotărâse s-o facă și a făcut-o. Căci, la urma urmei, el fusese cel care pornise totul. Oricât de nechibzuit, el făcuse pasul care îi purtase pe drumul acesta și avea datoria să îndrepte lucrurile. Tainele se dezvăluie până la urmă și era mult mai bine, desigur, ca ea să afle adevărul de la el.

I-a luat mâinile într-ale lui și i le-a sărutat pe rând, strângându-i cu putere degetele catifelate în palmele lui bătătorite.

Fiica lui. Primul copil.

Ea i-a zâmbit, strălucitoare în rochia delicată împodobită cu dantelă. I-a zâmbit și el.

Apoi a așezat-o lângă el pe trunchiul căzut al unui arbore de cauciuc alb și neted, și s-a aplecat spre ea șoptindu-i la ureche, dezvăluindu-i taina pe care el și maică-sa o păstrasera timp de șaptesprezece ani. Aștepta scânteia înțelegerii, acea schimbare imperceptibilă a chipului pe măsură ce își dădea seama ce-i spunea. Și a văzut cum postamentul lumii ei se năruie, făcând să dispară într-o clipită tot ce fusese ea până atunci.

3

Brisbane, 2005

Cassandra nu mai plecase din spital de câteva zile, deși doctorul nu-i dăduse speranțe că bunica ei își va veni din nou în fire. Nu avea cum, spunea el, la vârsta asta și cu o cantitate atât de mare de morfină în corp.

Sora din schimbul de noapte apără din nou și Cassandra și-a dat seama că mai trecuse o zi. Nu-și dădea seama cât era ceasul. Era și greu de ghicit acolo: lumina din salon era permanent aprinsă, pretutindeni se auzea zgomotul unui televizor nevăzut, cărucioarele huruiau încoace și-n colo pe culoare, indiferent de oră. Ce ironie ca un loc ce se biziue atât de mult pe rutină să funcționeze cu atâta fermitate în afara ritmurilor obișnuite ale timpului.

Totuși Cassandra aștepta. O păzea, o alina, în timp ce Nell se cufunda într-o mare de amintiri, din care scotea capul din când în când, să mai ia câte o gură de aer din alte vremuri. Nu putea suporta să conceapă că bunica ei ar putea, împotriva tuturor aparențelor, să revină în prezent și să descopere că plutește pe marginea vieții, singură.

Sora a schimbat punga goală a perfuziei cu una plină, a răsucit un buton al aparatului de lângă pat și a început să netezească așternuturile.

— N-a băut nimic, a spus Cassandra, cu o voce ce-i părea ciudată chiar și ei însăși. Toată ziua.

Sora și-a ridicat privirea, surprinsă că auzise vorbindu-i-se. A privit peste ramele ochelarilor spre scaunul unde se afla Cassandra, cu un pled de spital verde-albăstrui pe picioare.

— Ce m-ai speriat! Ați stat aici toată ziua, nu? Poate că e mai bine, nu mai durează mult.

Cassandra s-a făcut că nu înțelege ce vrea să spună.

— N-ar fi bine să-i dăm ceva de băut? I-o fi sete.

Sora a îndoit cearșaful peste pătură și, fără vreun exces de duioșie, i-a vârât capetele pe sub brațele subțiri ale lui Nell.

— Nu-i nevoie, perfuzia e de ajuns, a spus ea, verificând ceva în fișa lui Nell, fără să-și ridice privirile. Puteți să vă faceți un ceai, dincolo, la capătul culoarului, dacă doriți.

Apoi a ieșit. Uitându-se din nou spre Nell, Cassandra i-a văzut ochii larg deschiși.

— Cine ești tu? a întrebat-o cu vocea tremurândă.

— Eu sunt, Cassandra!

— Te cunosc de undeva? a întrebat-o nelămurită.

Doctorul o avertizase că se putea întâmpla asta, dar era atât de dureros!

— Da, Nell.

Nell o privea, clipind șovăitoare, cu ochii ei cenușii și umezi.

— Nu-mi aduc aminte.

— Ssst... Nu-i nimic!

— Dar eu cine sunt?

— Nell Andrews, a răspuns Cassandra, apucându-i mâna. Ai nouăzeci și cinci de ani. Locuiești în casa aia veche din Paddington.

Buzele au început să-i tremure, semn că se concentra, încercând să deslușească ce i se spusese.

Cassandra a smuls un șervețel din cutia de pe noptieră și s-a aplecat să-i șteargă ușor firul de salivă ce i se prelingea pe bărbie.

— Ai un mic magazin în centrul de antichități din Latrobe Terrace, a continuat ea încetșor, e al nostru, al amândurora. Vindem lucruri vechi.

— Știu cine ești! a spus Nell abia șoptit. Ești fata lui Lesley.

Cassandra a clipit, uimită. Rareori vorbeau despre mama ei și aproape deloc câtă vreme crescuse sau în ultimii zece ani, de când se întorsese și locuia în apartamentul de jos, din casa lui Nell. Aveau parcă o înțelegere tacită să nu stârnească o amintire pe care nici una nu dorea să o reînvie, fiecare din motivele ei.

Nell a tresărit. Ochii ei înspăimântați scrutau chipul Cassandrei.

— Dar băiatul unde e? Sper că nu-i aici. E-aici? Nu vreau să-mi răscolească prin lucruri. Să nu mi le strice!

Cassandra simți că i se învâртеște capul.

— Lucrurile mele sunt valoroase, să nu se atingă de ele.

Răspunsul i-a venit în minte, dar a trecut peste el.

— Nu... n-am să-l las. Nu-ți face griji, Nell. Nu-i aici.

*

Mai târziu, când bunica se cufundase din nou în inconștiență, Cassandra se minuna cât de dureroasă e capacitatea minții de a azvârli la suprafață crâmpie ale trecutului. De ce oare, cu cât se apropie mai tare de sfârșitul vieții, în mintea bunicii răsună vocile celor duși demult? Așa o fi fost întotdeauna? Oare cei ce aveau deja biletul cumpărat pentru corabia tăcută a morții scrutau puntea în căutarea chipurilor celor plecați mai-nainte?

Cassandra adormise probabil, căci, după o vreme, și-a dat seama că ritmul spitalului se schimbase din nou. Părea că totul se afundase și mai tare în tunelul nopții. Luminile de pe culoare fuseseră micșorate și totul era cufundat în somn. Se trezise chirchită pe fotoliu, cu ceafa înțepenită și cu glezna piciorului înghețată, scăpată de sub pătura subțire. Își dădea seama că era târziu și că era istovită. Dar ce o trezise?

Nell respira cu greutate. Era trează. Cassandra s-a repezit spre pat și s-a aplecat către ea. În lumina difuză, ochii lui Nell erau sticloși, sterși, ca apa tulburată de vopsele. Firul subțire al vocii părea aproape frânt. La început, Cassandra nu a auzit nimic, părându-i-se, mai degrabă, că buzele i se mișcau după cuvinte demult rostite și pierdute. Abia mai apoi și-a dat seama că spunea totuși ceva.

— Doamna... doamna a spus să aștept...

I-a mângâiat fruntea fierbinte, dându-i la o parte șuvițele moi care străluceau cândva ca firele de argint. Iar doamna aceea!

— Lasă, că n-o să se supere! Doamna n-o să se supere dacă pleci.

Buzele lui Nell s-au crispat, apoi au început să șovăie.

— Dar n-am voie să mă mișc. Mi-a spus să aștept, aici, pe vapor, a îngăimat ea. Doamna... Autoarea... să nu spui nimănu!

— Ssst, n-o să spun nimănu, Nell. N-o să-i spun doamnei. Poți să pleci.